

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیر الانبیا حفظه الله تعالی

موضوع:

مقدمات؛ حجت؛ کتاب خداوند؛ تفسیر قرآن؛ تفسیر برخی آیات قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: پرستو

تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۵

علامه منصور هاشمی خراسانی در جایی فرموده‌اند که تنها بخشی از علم کتاب نزد من است؛ فلذا ما انتظار نداریم که تمام سؤالات ما را جواب بدهند. با این حال، سؤالی در مورد اجرام آسمانی دارم که شاید ایشان بدانند. سوالم در مورد سیاه‌چاله‌ها است. آیا در قرآن به آن‌ها اشاره‌ای شده است؟ اساساً ماهیت آن‌ها چیست و آیا به گفته‌ی بعضی از دانشمندان، امکان نبودن زمان در آن‌ها هست؟ آیا آن‌ها می‌توانند دروازه‌ای به سوی جهان‌های دیگر باشند؟

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۸/۷/۱۱

همه‌ی علم کتاب تنها نزد خلیفه‌ی خداوند در زمین است و از این روست که علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی به سوی او دعوت می‌کند. با این حال، ما معتقدیم که عالم‌ترین کس به کتاب پس از خلیفه‌ی خداوند در زمین، همین شخصیت بزرگ و بی‌نظیر است و این با مقایسه‌ای ساده میان اندیشه‌ها و آرمان‌های او و سایر عالمان دانسته می‌شود. اما قرآن کتاب فیزیک نیست تا انتظار رود که درباره‌ی سیاه‌چاله‌ها سخن گفته باشد، بلکه کتاب راهنما برای رستگاری از دوزخ و رسیدن به بهشت است و از این رو، باید از آن برای اصلاح عقاید و اعمال خود و دیگران استفاده کرد. آگاهی از ماهیت اجرام آسمانی مانند آگاهی از ماهیت سایر پدیده‌های طبیعی، می‌تواند با «نظر کردن» به آن‌ها حاصل می‌شود؛ چنانکه قرآن خود به این نکته ارشاد کرده و فرموده است: ﴿أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۖ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۚ﴾؛ «آیا به شتر نظر نمی‌کنند که چگونه آفریده شد و به آسمان که چگونه برافراشته شد؟»

آری، در قرآن تعبیری وجود دارد که ممکن است به سیاه‌چاله‌ها اشاره داشته باشد، یا دست کم شامل آن‌ها بشود؛ چنانکه به عنوان نمونه فرموده است: ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ^۱؛ «و هیچ چیز پنهان شونده‌ای در آسمان و زمین نیست مگر اینکه در کتابی روشن‌نگر است» و سیاه‌چاله‌ها با توجه به اینکه نور را فرو می‌بلعند، چیزی پنهان شونده در آسمان هستند و فرموده است: **﴿إِنْ نَشَأْ نُخَسِّفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ﴾^۲**؛ «اگر بخواهیم آنان را در زمین فرو می‌بریم یا قطعه‌ای از آسمان را بر آنان می‌افکنیم» و قطعه‌ای از آسمان می‌تواند یک سیاه‌چاله باشد که زمین را فرو بلعد؛ خصوصاً با توجه به اینکه ممکن است «کِسْف» با کسوف هم‌ریشه باشد و از پنهان بودن و تاریک بودن قطعه‌ی مذکور حکایت داشته باشد و فرموده است: **﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءُ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾^۳**؛ «و آسمان را باز می‌دارد از اینکه بر زمین واقع شود مگر به اذن او، به راستی که خداوند نسبت به مردم رؤوف و مهربان است» و مصداق آن می‌تواند باز داشتن سیاه‌چاله‌ها از نزدیک شدن به زمین و بلعیدن آن باشد و فرموده است: **﴿يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾^۴**؛ «روزی که آسمان را در هم می‌پیچیم مانند در هم پیچیدن طومار نامه‌ها» و این تداعی‌کننده‌ی کاری است که توسط سیاه‌چاله‌ها انجام می‌شود؛ چراکه آن‌ها به همین صورت اجرام آسمانی را در هم می‌پیچند و فشرده می‌سازند.

اما آیا عدم زمان به طور کلی ممکن است تا در سیاه‌چاله‌ها امکان‌پذیر باشد؟ آری؛ زیرا زمان چیزی ممتد و قابل تقسیم است که با حرکت تلازم دارد و چنین چیزی از حوادث محسوب می‌شود و حوادث واجب الوجود نیستند تا عدمشان ممکن نباشد؛ چنانکه در گفتگویی با علامه منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی آمده است: **«قُلْتُ: أَخْبِرْنِي عَنِ الْعَالَمِ أَهْوُ حَادِثٌ؟ قَالَ: نَعَمْ! قُلْتُ: مَا كَانَ قَبْلَ حُدُوثِهِ؟ قَالَ: مَا كَانَ قَبْلَ حُدُوثِهِ قَبْلُ! قُلْتُ: فَخَلَقَ الزَّمَانَ؟ قَالَ: نَعَمْ! قُلْتُ: مَتَى خَلَقَهُ؟ قَالَ: مَا كَانَ إِذَا خَلَقَهُ مَتَى! قُلْتُ: فَكَيْفَ خَلَقَهُ؟ قَالَ: خَلَقَهُ بِخَلْقِ الْحَرَكَةِ! قُلْتُ: فَالْحَرَكَةُ أَوَّلُ مَا خَلَقَ؟ قَالَ: لَا وَلَكِنْ أَوَّلُ مَا خَلَقَ الْعَقْلَ لِيُعْرِفَ بِهِ فَيُعْبَدَ ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَقْبِلْ فَأَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَدْبِرْ فَأَدْبَرَ فَجَعَلَ لَهُ الْحَرَكَةَ! قُلْتُ: مِنْ أَيْنَ إِلَى أَيْنَ؟ قَالَ: مِنَ الْقُوَّةِ إِلَى الْفِعْلِ»^۵**؛ «گفتم: من را از جهان خبر بده که آیا حادث است؟ فرمود: آری! گفتم: قبل از حدوث آن چه بود؟ فرمود: قبل از حدوث آن قبلی نبود! گفتم: پس زمان را آفرید؟ فرمود: آری! گفتم: کی آن را آفرید؟ فرمود: هنگامی که آن را آفرید <کی> نبود! گفتم: پس چگونه آن را آفرید؟ فرمود: آن را با آفرینش حرکت آفرید! گفتم: پس حرکت نخستین چیزی بود که آفرید؟ فرمود: نه، بل نخستین چیزی که آفرید عقل بود تا با آن شناخته و پرستش شود، سپس به آن فرمود: پیش بیا پس پیش آمد،

۱. التَّمَلُّ ۷۵ /

۲. سِبْأُ ۹ /

۳. الْحَجَّ ۶۵ /

۴. الْأَنْبِيَاءُ ۱۰۴ /

۵. گفتار ۲۴

سپس به آن فرمود: پس برو پس پس رفت، پس برای آن حرکت قرار داد! گفتیم: از چه به سوی چه؟! فرمود: از قوه به سوی فعل». بنابراین، عدم زمان در جایی ممکن است که حرکتی وجود ندارد و حرکت در جایی وجود ندارد که ماده‌ای نیست؛ چراکه حرکت صفت ذاتی ماده است و با این وصف، زمان جزء لا ینفک ماده محسوب می‌شود، تا حدی که می‌توان آن را بُعدی از ابعاد ماده دانست.

اما آیا ممکن است که سیاه‌چاله‌ها دروازه‌هایی به روی جهان‌های دیگر باشند؟ ممکن است؛ خصوصاً با توجه به اینکه در قرآن از «أَبْوَابُ السَّمَاءِ»^۱؛ «دروازه‌های آسمان» و «أَبْوَابُ جَهَنَّمَ»^۲؛ «دروازه‌های جهنم» یاد شده و در توصیف قیامت آمده است: «وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا»^۳؛ «و آسمان گشوده شود، پس دروازه‌هایی باشد»، ولی دلیلی وجود ندارد که مراد از این دروازه‌ها سیاه‌چاله‌ها هستند.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوری‌هاشمی خراسانی
مجله تبیین با همکاری نشر سوره

۱. الأعراف / ۴۰
۲. النحل / ۲۹
۳. التبا / ۱۹

www.alkhorasani.com

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوری‌هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.